

2/382-3038/7643

Hasan ÖZYER
Muğla Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Orta Öğretim ve Eğitimi Kanun teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.
Gereğini bilgilerinize arz ederim. 08.12.1999

Saygılarımla

Hasan ÖZYER
Muğla Milletvekili

08.12.1999

GEREKÇE

Çağımız, insanı ön plana çıkaran, bilgi toplumlarının oluşturduğu bir dünya düzenine açılmaktadır. Bilgiye erişimi ve erişilen bilgiyi kullanımı hedeflemeyen toplumlar, gelecek yüzyıl uygarlığının önde gelen ülkeleri arasında yer alamayacaklardır. Buna karşılık bilgi toplumu olma yolunda ipi göğüsleyerek ileriye karşılayanları çok parlak bir gelecek beklemektedir.

Eğitim, ekonomik ve toplumsal kalkınmanın köşe taşı ve bireylerin refah düzeylerini geliştirmenin bir yoludur.

Eğitim; temel bir insan hakkı, ekonomik büyümenin olmazsa olmaz koşulu, demokratik siyasal süreçlere daha iyi katılmanın özendiricisidir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 42.maddesine göre “Kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.”

Toplumumuz; değişen ve gelişen dünya şartlarına uygun çağdaş ve demokratik bir eğitim ortamı içinde ve ülkemizin gerçekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda çocuklarımızın yetiştirilmesini beklemektedir.

Zorunlu eğitim süresinin uzatılması, teknolojik, ekonomik, toplumsal ve mesleki değişmeyi oluşturmak ve uygulamak için gereken yeni becerilerin, tutumların ve güdülemenin oluşturulmasında kolaylık sağlar, yeni bilgilerin öğrenciye doğrudan ve devamlı akışı hızlanır.

UNESCO 1991 Dünya Eğitim Raporunda (Promkastrin, 1994:20-29) küresel perspektifle ülkelerin kaynakları elverdiği ölçüde zorunlu eğitimin derece derece uzamakta olduğu vurgulanmaktadır.

Bugün dünyada 67 ülkenin zorunlu eğitim süresi 7-9 yıl arası sürmektedir. 56 ülkenin zorunlu eğitim süresi ise 10-12 yıl arasındır. Bu 56 ülke arasında İngiltere, ABD, Almanya, Fransa, Kanada olduğu gibi; *Gabon, Venezuela, Tunus gibi ülkeler de bulunmaktadır.*

Ülkemiz de artık çağın gerçeklerine, bilgi toplumu olmanın temel ilkelerine uymalı ve zorunlu eğitim süresine 11 yıla çıkarmalıdır. Türkiye genç ve dinamik bir nüfusa sahiptir. İnsan sermayesi sahip olduğumuz en büyük zenginliktir. Sayın Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel’de Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin 21.dönem 2.yasama yılı açılış konuşmasında zorunlu eğitimin 11 yıla çıkarılması gerektiğine önemle işaret etmiştir.

Türkiye 2000'li yıllarda dünyanın önde gelen devletleri arasına girmek istiyorsa; öncelikle uzun soluklu eğitim programından geçmiş, kültürlü, ortamın üzerinde bilgi birikimine sahip genel bir toplum yapısına kavuşmalıdır.

Yukarıda belirtilen hususlar nedeniyle ortaöğretimin zorunlu öğretim kapsamına alınması kaçınılmaz olmuştur. Bu nedenle bir ortaöğretim ve eğitimi hakkında kanun teklifi hazırlanmıştır. Hazırlanan bu kanun teklifi aynı zamanda ortaöğretimin de zorunlu eğitim ve öğretim kapsamına alındığını ifade etmektedir.

Öğrencilerimizin ilköğretimin son yılından itibaren nasıl bir lise programına devam edebilecekleri çeşitli yönlendirme çalışmaları ile tespit edilmelidir. Öğrencilerimiz bu yönlendirmeye göre zorunlu öğretimin son 3 yılına devam edebilmelidirler.

11 yıllık zorunlu eğitim kanun teklifimizin kabul edilmesi ve Türk insanının yeni ufuklara doğru hareket etmesi dileğiyle ve sevgiyle hepinizi selamlıyorum.

Saygılarımla

Hasan ÖZYER
Muğla Milletvekili

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1. -Türk Milli gayeleri 2000’li yıllarda çağının en ileri toplumları ve dolayısıyla devletleri arasında en önde yer almayı hedeflemiştir. Bu gayeye uygun olarak gençlerimizin ilgi, istidat ve kabiliyetleri doğrultusunda gelişmeleri ve yetişmeleri ve yükseköğrenime önhazırlık devresi geçirmiş olmaları gerekmektedir.

MADDE 2. -Zorunlu ortaöğrenim; devletin, vatandaşla da işbirliği yaparak, vatandaşın ayağına götürülmesi gereken bir hizmettir. Dolayısıyla Devlet okullarında parasızdır. Daha ileri programlar uygulamak isteyen ve “bir lisan bir insan” sözünü şiar edinen, ayrıca bir meslek okuluna gitmek isteyen öğrencilerimizi buna göre yetiştirmek üzere programlanmış okullarımız ise, hedeflerine uygun düşecek şekilde bünyelerine hazırlık sınıfları koyabilirler.

MADDE 3. -Zorunlu ortaöğretimin Türk insanı için normal şartlar altında hangi yaşlarda mecburiyet arz ettiğini ifade eder. 14/15, 17/18 yaş grupları arasında ortaöğrenimini tamamlamak zorunda olup zorunlu ilköğretimi tamamlayan her Türk vatandaşı buna dahildir. Dolayısıyla bir Türk evladı 6/7 yaşından 17/18 yaşına kadar düzenli bir eğitim ve öğretim programına tabi tutulacaktır. (Zorunlu ilköğretim ve ortaöğretim sayesinde.)

MADDE 4. -Madde amacını da içermektedir.

MADDE 5. -Bu madde farklı durumları, şartları olan insanlarımıza bazı kolaylıklar sağlamayı amaçlamaktadır. Yurt dışında okuyan veya sağlık problemleri olan vatandaşlarımızdan gerekli orta eğitimi alanlara belli kolaylıklar sağlayarak, yurt içinde verilen orta eğitimle bir denklik sağlanmaya çalışılmaktadır. Amaç eğitim birliğidir.

MADDE 6. -Mecburi ortaöğretim kurumlarının hangileri olduğunu gösteren bir maddedir. Bu düzenlemeyle Türkiye’de varolan bütün ortaöğretim kurumları; her türlü genel ve mesleki liseler, özel okulların lise kısımları mecburidir.

MADDE 7. -Ortaöğretim kurumu olan lisenin bir Milli Eğitim ve Öğretim Kurumu olduğunu ifade eden bu maddede liselerin neden zorunlu öğretime dahil edildiği Madde 1 gerekçesinde ifade edilmiştir.

MADDE 8. -Zorunlu ortaöğretimin süresini belirtmektedir. Zorunlu ilköğretimden sonra hazırlık sınıfları hariç en az 3 yıl ortaöğretim ve eğitim alınmak zorundadır. Bu öğrencilere ortaöğretimi bitirdiklerini belgeleyen lise diploması verilir.

MADDE 9. -Madde Türkiye'nin coğrafi şartlarını göz önüne almıştır. Buna bağlı olarak nüfusun az ve/veya dağınık olduğu yerlerde nasıl bir eğitim, öğretim düzeni oluşturulacağını planlamaktadır. Dağınık nüfuslu yerlerde birbirine uzak küçük köylerde merkezi durumda olan yerin durumu, fiziki şartları, binası, uygun ise eğitim ve öğretim burada verilir. Yoksa gruplaştırmamanın mümkün olmadığı hallerde yatılı bölge okullarına ortaöğretim kısımları eklenir. Bu da mümkün değilse yatılı ortaöğretim kurumları açılır. Bu yöntemde de sıkıntı görülürse zorunlu ortaöğretimi verebilmek için gezici okullar kurulup bunlarda gezici öğretmenler görevlendirilerek hizmet götürülmeye çalışılır.

MADDE 10. -Zihnen, bedenen, ruhen ve sosyal bakımdan özürlü çocuklarımızdan mecburi ortaöğretime devam edebileceklere özel eğitim ve öğretim verebilecek okullar açılır veya bu öğrenim imkanları sağlanır.

MADDE 11. -Ortaöğretim kurumlarındaki personeli ifade etmektedir.

MADDE 12. -Ortaöğretim kurumları bu yasa öncesi zorunlu olmadıkları halde müfettişler tarafından çeşitli lüzumluluklar nedeniyle de teftiş edilmekte idi. Bu yasa ile ortaöğretim kurumları da zorunlu hale getirildiği için müfettişlerin okulları teftiş görevi amaç doğrultusunda ayrı bir önem arz etmektedir.

MADDE 13. -Ortaöğretim kurumlarının öğretim tarihine başlama ve ara verme zamanlarını, yasanın bu maddesi, Milli Eğitim Bakanlığınca konuyla ilgili çıkarılacak yönetmeliklere bırakmaktadır. Bakanlık bu sayede bir serbestiyet kazanabilmektedir.

MADDE 14. -Ortaöğretimdeki tatil süresini belirtir. Bu süre öğrencilerin hangi tarihlerde okula devam edeceklerini "aksi ile ifade metodu" ile de belirtmektedir. Ayrıca madde ile öğretmenlerin yaz tatilinde kullanacağı izin süresi de ifade bulmakta ancak bunun düzenlemesi ilgili Bakanlığın çıkaracağı yönetmeliğe bırakılmaktadır. Yine bu madde de öğretmenlerin yönetmelikle belirlenecek net izin süreleri dışında meslekle ilgili çalışmalara katılmakla yükümlü oldukları ifade edilmekte, bu yükümlülüklerin neler olduğu ise yine Bakanlığın çıkaracağı yönetmeliğe bırakılmaktadır.

MADDE 15. -Bilgi çağına geldiğimiz şu dönemde her Türk vatandaşının üstlendiği vazifesini en iyi şekilde yapabilmesi için yaptığı işe en iyi şekilde konsantre olması gerekmektedir. Öğretmenler ülkemizin en büyük cevheri olan insan kaynağımızı işlemektedirler. Dolayısıyla öğretmenlerin meslek dışı herhangi bir görevle sorumlu tutulmaması gerekmektedir.

Bu şartlarla çalıştıracağımız öğretmenlerimizi en iyi şekilde yetiştirmemizin yanı sıra, onların yaşam standartlarını da yüksek tutmamız gerekmektedir. Bir öğretmen ekonomik nedenlerle başka bir işte çalışmak zorunda kalmamalıdır. Dolayısıyla öğretmenlere verilecek ücretler ve özlük hakları son derece iyi olmalıdır.

MADDE 16. -Zorunlu ilköğretim çağını bitiren öğrencinin uygun bir ortaöğretim kurumuna kayıt ve kabul edilmesi gerekmektedir. Madde bu yükümlülüğü veli, vasi yahut aile başkanına yüklemektedir. "Aile başkanı"; veli yahut vasi durumunda olmadığı halde ortaöğretime devama mecbur olan çocukları sürekli olarak yanında bulunduran veya barındıran veya çalıştırandır.

MADDE 17. -Ders yılı başlamadan önce mecburi ortaöğretim çağına gelmiş gençlerin; muhtarlar ve ilköğretim okulu müdürlerinin işbirliği ile, künyelerini gösterir çizelge hazırlanıp, ortaöğretim müdürlerine isim listelerinin teslim edilmesini içerir. Aynı işlemler ve çizelge hazırlanıp ilçe Milli Eğitim müdürlerine teslim edilir. Amaç ortaöğretim çağına gelip de okumayan öğrenci bırakmamaktır.

MADDE 18. -Bu madde öğrenci velileri, vasileri yahut aile başkanlarına da öğrencilerinin okula devamını sağlamakla ilgili mükellefiyetler getirmektedir. Türkiye’de zorunlu öğretimin temelden başlayarak son aşamaya kadar gelmesini sağlamak için herkesin belirli görevler üstlenmesi gerekmektedir. Çekirdek aileden vasi ya da aile başkanına, mülki idare amirlerinden, kolluk teşkilatına kadar, çeşitli sorumlular öğrencilerin mecburi ortaöğretime devamını sağlamak ve bu konuda gerekli tedbirleri almakla vazifelidirler. Hatta madde, devamsızlık yapan öğrencilerin devamsızlık nedenlerini araştırıp giderme yükümlülüğünü de yukarıda belirtilen bu sorumluların hepsine yüklemiştir.

MADDE 19. -Öğrencinin okula sürekli devamlılığını sağlamaya çalışır. Öğrencinin derslere uzun aralar verip soğumasını önlemek, arkadaşlarıyla aynı zaman diliminde aynı bilgilere sahip olabilmesini sağlayabilmek temel amaçtır. Madde şekli ifadesiyle de bir öğrencinin bir ders yılı içinde en fazla ne kadar izin alabileceğini göstermektedir.

MADDE 20. -Öğrencinin okula devamını sağlamakla sorumlu yukarıda belirtilen şahısların bu görevlerini yerine getirmedikleri takdirde bazı cezalar verilmelidir. Amaç sorumluların görevi savaştırmasını engellemek, caydırıcı cezalar koyarak bir anlamda baştan uyarmaktır.

MADDE 21. -Adı geçen alıntı yapılan ilköğretim ve eğitim kanununun ilgili maddelerinde bu cezaların hangi şartlarda, ne şekilde, kimler tarafından, hangi oranlarda uygulanacağı belirtilmektedir. Ancak buradaki para cezaları güncelleştirilerek uygulanmalıdır. Bu güncelleştirmenin amacı cezanın caydırıcı niteliğini kaybetmemesini sağlamaktır.

MADDE 22. -Bu Kanunun yürürlük tarihini belirtir.

MADDE 23. -Kanunu Bakanlar Kurulunun yürüteceğini belirtir.

ORTA ÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUN TEKLİFİ

GENEL HÜKÜMLER

MADDE1. -Ortaöğretim, kadın erkek bütün vatandaşların Türk Milli gayelerimize uygun olarak ilgi ve istidatları, kabiliyetleri, doğrultusunda zihni, bedeni, ahlaki gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden, yükseköğretim yapmak isteyenler için bir ön hazırlık devresi olan, temel eğitimin ve öğretimin devamıdır.

MADDE2. -Ortaöğretim, ortaöğrenim kurumlarında verilir. Ortaöğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için *mecburi*, Devlet okullarında parasızdır.

Öğrencilerin ilgi, istidat ve kabiliyetlerine uygun biçimde, ortaöğretim kurumlarına, eğitim programları hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıfları konulabilir.

MADDE3. -Zorunlu ortaöğrenim, zorunlu ilköğretimi bitiren her ferdi kapsar. 14/15, 17/18 yaş grubu arasında ortaöğretim yapmak zorunlu olup, ilköğretimini tamamlayan her öğrenci ortaöğretim için kayıt yaptırmak zorundadır.

MADDE4. -Türk vatandaşı kız ve erkek çocuklar öğrenimlerini resmi veya özel Türk okullarında yapmakla mükelleflerdir.

MADDE5. -Zorunlu ortaöğretim çağında olup da memleket dışında olan vatandaşlar bulundukları ülkenin ortaöğretim kurumlarından birini bitirmişler ise ve T.C. Milli Eğitim Bakanlığı da bu okula denklik veriyor ise denklik belgesi alır ve zorunlu ortaöğretim yapmış kabul edilir. Memleket dışında oturmak, oturduğu yerde ortaöğretim okulu bulunmamak veya sağlık durumu dolayısıyla ortaöğretimine devam edemeyen vatandaşlardan özel olarak öğretim görenler, imtihanla ve yaşlarına göre layık oldukları sınıflarına veya mezuniyet imtihanlarına alınırlar.

BİRİNCİ BÖLÜM

Teşkilat

MADDE6. -Mecburi ortaöğretim kurumları şunlardır:

1. Her türlü genel ve mesleki liseler (gündüzlü, yatılı, pansiyonlu liseler)
2. Özel okulların lise kısımları (gündüzlü, yatılı, pansiyonlu liseler)

MADDE7. -Lise, 1nci madde de belirtilen amacı gerçekleştirmek için kurulmuş bir Milli Eğitim ve Öğretim Kurumudur.

MADDE8. -Zorunlu lise öğretim süresi üç yıldır. Zorunlu öğretim süresi üç yıl olan liseleri bitiren her öğrenciye lise diploması verilir.

MADDE9. -Nüfusun az ve/veya dağınık olduğu yerlerde gruplaştırma yapılarak, merkezi durumda olan veya durumu, fiziki şartları, binası uygun ise, burada, yoksa, buralara bölge ortaöğretim okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmanın mümkün olmadığı yerlerde ise yatılı ortaöğretim bölge okulları veya gezici okullar açılabilir. Gezici okullarda gezici öğretmenler görevlendirilir.

MADDE10. -Mecburi ortaöğrenim çağında oldukları halde, zihnen, bedenen, ruhen ve sosyal bakımdan özürlü olan çocuklardan özel eğitimi ve öğretim görebilecek seviyede olanlarına bu öğrenim imkanları sağlanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Ortaöğretim Görevlileri

MADDE11. -Ortaöğretim kurumlarında, branşlarına göre;

- a) Yeter sayıda öğretmen, idareci, rehberlik uzmanı
- b) Sağlık, teknik, genel idare ve yardımcı hizmetler sınıfına dahil personel ile eğitim faaliyetlerinin gerektirdiği diğer personel bulunur.

MADDE12. -Ortaöğretim kurumlarının teftiş ve soruşturma hizmetlerini yürütmek üzere ortaöğretim müfettişleri görevlendirilir.

MADDE13. -Ortaöğretim kurumlarının açılma kapanma ve öğretime ara verme zamanları Milli Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE14. -Ortaöğretimin yaz tatili, sınavların bitimi tarihinden yeni öğretim yılının başına kadar sürer.

- a) Öğretmenler Milli Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle yaz tatili içinde izin kullanabilirler.
- b) Bu izin sürelerine dokunulmadan kalan tatil zamanlarında, yönetmelikle saptanacak meslekle ilgili çalışmalara katılmakla yükümlüdürler.

MADDE15. -Öğretmenler, kanunlarla kendilerine verilen işlerden başka, meslek dışı herhangi bir görevle sorumlu tutulamazlar.

En zengin kaynağımız insanı işleyen öğretmenlerimizin ücretleri çağın gereklerine uygun olarak dolgun olmalı ve özlük haklarında da buna paralel olarak gerekli ve yeterli iyileştirmeler yapılmalıdır.

MADDE16. -İlköğretimi bitiren her vatandaş, zorunlu ortaöğretim çağına geldiği için, bu kanunun 3.maddesi uyarınca ortaöğretim kurumlarına kayıt ve kabul edilir. Veli, vasi yahut aile başkanı çocuğunu zamanında bir ortaöğretim kurumuna yazdırmakla yükümlüdür.

MADDE17. -Her yıl dersler başlamadan en az 30 gün önce muhtarlar ve ilköğretim okul müdürleri, ortaöğretim okul müdürleri ile işbirliği yaparak, mecburi ortaöğretim çağında bulunan çocukların künyelerini gösterir yeteri sayıda çizelge hazırlayıp, birer nüshasını ortaöğretim okul idarecilerine ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüğüne verir. Bir nüsha da kendilerine kalır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Okula Devam

MADDE18. -Her öğrenci velisi yahut vasisi veya aile başkanı çocuğunun ilgili ortaöğretim kurumuna devamını sağlamakla mükelleftir.

Yörenin mülki amirleri, kolluk teşkilatı ve ortaöğretim müfettişleri de çocukların mecburi ortaöğretim kurumlarına devamını sağlamakta; veli, vasi ve aile başkanlarına yardımla ve her türlü tedbiri almakla vazifelidirler.

Okula devam etmeyen öğrencilerin devamsızlık nedenleri okulu ve öğrenciden sorumlu olan şahıslarla birlikte araştırılıp giderilmeye ve mutlak devam sağlanmaya çalışılır.

MADDE19. -Öğrenciye çeşitli mazeretlerle verilecek izinler 1 ders yılı içinde 15 günü geçemez.

MADDE20. -Öğrencinin okula devamını sağlamakta birinci derecede sorumlu, veli, vasi ya da aile başkanlarına, bu görevi yerine getirmedikleri takdirde, para cezası verileceği, bu cezaya rağmen devamsızlık olursa hapis cezası verileceği, ayrıca bildirilir.

MADDE21. -20.maddede belirtilen bu cezalar 05.01.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunun 12.10.1983 tarihli ve 2917 sayılı kanunla değişik 56, 57, 58nci maddelerindeki işlemler yapılarak düzenlenir. Ancak buradaki para cezaları güncelleştirilerek uygulanır.

MADDE 22. -Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 23. -Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

